

Сиңе Ақсемият

ВА

8

сон

23-29 феврал
2000 йил

Ўзбекистон Республикаси Мустақиллик куни – 1991 йил 1 сентябрдан чиқа бошлаган

Муассислар: Ўзбекистон Республикаси Хотин-қизлар қўмитаси, Болалар жамғармаси ва «Соғлом авлод учун» Халқаро жамғармаси

ЎЗБЕК КУРАШИ – КУРАШЛАРНИНГ ОТАСИДИР

-Комил Турсунович, 2000 йил юртбошимиз томонидан «Соғлом авлод йили» деб аталди. Ўзбек курашининг «Соғлом авлод» тарбиясидаги ўрни ҳақида нималар дея оласиз?

-Муҳтарам Президентимиз айтганларидек, ҳақиқатан ҳам ўзбек курашида ҳалқимизнинг рухиятига, асл хислатларига азал-азалдан ҳоз бўлган фазилатлар: мардлик, жасурлик, бағрикенглик, рақибиға нисбатан олиханоблик, ҳалоллик, инсонпарварлик фалсафаси мужассамлашган. Бугун буюк аждодларимиз руҳини шод этиб, ҳалқимизнинг миллий гурурига айланниб қолган ўзбек курашининг жаҳон майдонига чиқиши, тан олиниши барчамизни бағоят кувонтирди. Юртимизда кундан-кунга равнақ топиб бораётган «Соғлом авлод» учун ҳалқ ҳаракати ҳам шундай тарихий тажрибаларни ўзида жамлагани аён. Ўзбек курашининг нозик усусларини миридан-сиригача эгаллаган баҳодирлар Ўзбекистон довругини бутун оламга ёйишларига, «Соғлом авлод» учун ҳалқ ҳаракатининг самараларини намоён этишларига ҳамиша ишончим комил.

-Ўзбек кураши қонун-қоидалари ва либосинин муаллифи сифатида башқа миллат вакиллари ўзбекона кураш атамаларини айтганда юрагингизда қандай хислар кечади?

-Ҳақиқатан ҳам, ўзбек курашини жаҳонга танитиш учун ҳалқаро талабларга жавоб берадиган қонун-қоидалар ва кийимлар ишлаб чиқилишини ҳаётнини ўзи тақозо этди. Бу албатта, осон кечади. Лекин, ҳозирги кунда Ҳалқаро Кураш қоидалари тарзида жаҳоннинг 5 қитъасидаги 70 дан зиёд мамлакатларда «Халол», «Ёнбуш», «Чала», «Дакки», «Танбех», «Фирром» каби ўзбекона сўзларнинг кўпгина миллат вакиллари томонидан баралла янграши, байрогимиз рамзи акс этган кураш кийимларимиз, чет эллик нуфузли мутахассисларни лол қолдириши дилларимизга фурур багишлайди. Авлод-ажодларимиз минг йиллар орзу қилиб, ёриша олмаган, ўзбек курашининг жаҳонга юз тутишида баш-кош бўлган мұхтар юртбошимизга чукур миннатдорчилигимни изҳор қўлгим келади.

Шу ўринда қисқача бир изоҳ. Биз сұхбат давомида Комил Юсуповнинг вояга етказган оила би-

Ўзбекистон ҳалқаро «Кураш» ассоциацияси президенти Комил ЮСУПОВ оиласи даврасига сұхбат.

лан қизиқанимизда, уларнинг Бухоро вилояти Коракўл туманининг энг чекка бир кишлогида униб-ўсганини билдик. 9 фарзандни оқ ювіб, оқ тараган, уларнинг ҳаммасини ўқимиши ва спортчи қўлиб тарбиялаб, 1980 -йилларда бутун жаҳонда «ягона спортчилар оиласи» деб донг гаротган Турсун бобо ва Гулзар сабабилар ҳаётин билан танишидик. Бугунги кунда улар мархум. Аммо, уларни нуридийдаларининг барчаси ҳалқ учун хизматда. Етти ўғилнинг ҳаммаси спорт усталиари, колаверса, барчасининг ўз севимли ихтиносислари бор. Оиланинг энг катта ўғли Назиркул Турсунов(хозирда мархум)-тарихчи, кейингиси Жўрақул Турсунов-биология фанвари доктори, профессор, Нурмуҳаммад aka-Коракўл туманинга касба уюшмаси бошлиги,

Шермуҳаммад Юсупов – ўрмон хўжалиги соҳасида, Музаффар Юсупов - боххона бошқармасида, Норкул Юсупов - кўшма корхона раҳбари сифатидаги фаoliyat кўрсатишади. Оиладаги иккى қизнинг бири ўқитувчи бири эса ҳамцира бўлиб ишлашиб. Спорт ва илмни ўзига дўст билган оиласига кўнглимда ҳавас уйғонди...

Мен хонадон бекаси Сайёра опани сұхбатга тордим.

-Турмуш ўртогингиз спорт ишларидан ортиб, фарзандларининг тарбиясига қандай ётиб берадилар?

-Биз Комил акам билан оиласи тўрт фарзандни вояга етказайпмиз. Фарзандларимизнинг соғлом, жисмонан етук бўлиб ўшишлари учун интиламиз. Улар ҳар куни ишдан қайт-

гач, фарзандлариминг ҳар бирiga алоҳида вакт ажратадилар, килган ишлари билан қизиқадилар. Зарнигор қизимиз кураш тушишини яхши куради, ярим соат албатта, унга турли хил машқларни ўргатадилар...

Юсуповлар хонадонидан кўнглим нурга тўлиб қайтдим. Чиндана оила - бу жамиятнинг ўзагидир. Қачонки оила соғлом бўлса, жамият ҳам соғлом бўлади. Илойим, жамиятимизда соғлом, баркамол, барратли оиласилар кўялаяверсин...

Сұхбатдош: Фарида ТОХИРОВА

ОИЛА – КОМЕЛ ШСОН БЕПЕНГИ

Яқинда мактабда ўқитувчи бўлиб ишлайдиган бир ўртоғим билан сұхбатлашиб қолдик. Гап айланниб оиласда болаларнинг маънавий тарбиясига бориб тақалди. Шунда ўртоғим кўйиниб галириб берганди:

- Мен раҳбарлик қилаётган синфда бир бола ўқиди. Негадир уни кундан кунга ўзлаштириши сусайиб кетаверди. Мен боладан: "Сенга нима бўлди, ўтган ийли туппа-тузук ўқирдинг-ку", - деб сўрадим. Шунда ўқувчим: "Бу ийл китобим йўқ", - деб қолди. Мен унинг онасини мактабга чакирдим. Онасига ўқувчимнинг дарс тайёрламай келётганини, баъзи бир китоблари йўклигини айтдим. Она esa: "Энди хозирги шароитни ўзингиз ҳам кўриб турибисиз, З та болам мактабда ўқиди, кайси бирига китоб олиб беришни ҳам билмайсан киши...", - деди. Мен унга: "Кечирасиз, бўйинингиздаги занжирингиз хозирги нарҳда неча пул туради", - дея сўрадим. Ўқувчимнинг онаси менга ажаблашиб карди ва нима демоқилигимни дарҳол тушунди. "Бу билан занжирингизни сотинг, демоқимисиз? Энди арзимаган битта, иккита китобни деб, занжиримни сотмайман-ку", - ҳақ еланлигига ҳеч шубҳа килмай жавоб берди, она.

- Нажотки китоб, болангизнинг билим олиши, эртага кандай инсон бўлиши арзимаган нарсаю, сизнинг занжир ташишиниз шарт бўлса, - сўрадим ундан. Биз узоқ сұхбатлашдик. Хуллас, аёл қайдан бўлса ҳам пул топиб боласининг ҳамма китобларни олиб беришга вайда бериб чиқиб кетди.

Юртимизда бой бадавлат, ўзига тўқ оиласлар жуда кўп, илоё кўпайишсан. Ва албатта улар ўз сармояларига дангиллатиб ўйлар курадилар, хорижий мебеллар билан ясадидилар, кўша-кўша машиналар со-

тиб оладилар, неча-неча марта даранг-дурунг тўйлар ўтказадилар. Аммо... ана шу бойваччаларнинг кўпчилиги-

нинг хонадонида бирон бир бадиий китобнинг йўклигини кузатганимисиз? Уларнинг китоб сотиб олиши учун маблаглари етари, истасалар бутун ўйларини китобларга тўлдиришилар мумкин, аммо улар бу нарсани шарт эмас, деб ўйлайдилар. Мана фожеа

тилла тақинчокларга эга бўлиш ёки хамиша энг сўнги урфда кийиниш бўладиган бўлса ва у (оиланинг моддий имкониятидан қатъий назар) бу истакларини амалга оширишни биринчи дараражага кўйса, бундай оилалардан "солгом" фарзанд етилиб чиқиши даргомондир.

Мен шундай бир аёлни биламан. Учрашиб қолсангиз бас, салом-аликдан кейин дарров тилладан гап очади ("Бўйинида кўша-кўша занжир, бармоқларига қатор-қатор узуклар тақади"). Бир куни у "1

каерда...

Мен яна бир шундай оиласи биламан. Ота бўлмиш бозордан машина олиб, машина сотади, кунда чойхона, гапдан бўшамайди. Она ҳам каллаи сахардан то шомгача бозорда, пул топиши билан овора. Аммо болалар куни билан кўчада дайдиб юради. Улар билан (хатто уч ўйлабир синфда колдирилиши билан) ҳеч кимнинг – на ота, на онанинг иши йўқ. Болалар хоҳлаган ишларини килишлари ҳам мумкин... Боланинг вақтини бехуда ўтказиб, санқиб юрмаслиги учун, турли-туман тўғараларга катнаштириш учун, ота-онанинг бемалол мoddий имконияти етади, ку, нега улар бу ҳақда ўйламайдилар, аниқроғи ўйлашни истамайдилар. Бундай оиласлардан соглом болалар кутиш шамолга қарши туфлаш билан баробар эмасми?

Мен оиласда соглом муҳит яратишда, фарзандлар камолида онанинг аёлнинг ўрнини алоҳида таъкидлашни истар эдим. Агар аёлнинг дарди фикри, орзу умидлари бас деганча

литрлик банка"да тилла йигаётганини галириб қолди. Мен унга: "Кандай килиб йига оласиз, эрингиз машинада кира қилиб юрса, ўзингиз ишламасангиз, бунинг устига тўртта фарзандингиз бўлса", - деб сўрадим. Шунда у: "Хар куни эрталаб эримдан рўзгорда у йўқ, бу йўқ, болаларни ҳўмеваси йўқ, деб пул олиб қоламанда, наридан бери рўзгор килиб, колганини яшириб, йиғаман, кейин тилла овлоламан", - деса бўладими. Шундагина мён унинг болаларнинг ранглари бир холатда юришини, бўйлари тенгашларига нисбатан анча паст бўлиб ўсаётганини сабабини англагандай бўлдим. Ва болаларнинг ризику наисбаси ҳисобига тилла йигаётган, "тилланинг қулига" айланган бу аёлдан жуда нафратланниб кетдим...

...Хўп майли, эртага бир кун келиб ўша аёлнинг "банка"си тўлар, аммо банкани тўлиши ҳисобига нимжон, руҳий ночор бўлиб балогатга етган боладан на онага, на жамиятга заррача наф тегармикан. Ёки у ўз тиллалари билан боланинг маънавий дунёсини

тўлдирига олармикан.

Ўтган йили республикамизнинг кўпгина вилоятларида "Соф танда соглом акл" шиори остида мактабнинг 1-синф ўқувчилари ўтасида ўтказилган тиббий-педагогик кўрик маълумотларига қараганда, болаларнинг бир кисми камқон деб топилган. Демак, миллат болаларнинг бир кисми камқон, нимжон. Ким айборд. Ўйлаб қолосасан киши...

Қиссадан хисса чиқариб, сўнгги сўз ўрнида шуни айтишимиз мумкинки, бугун биз ота-оналар гафлатда қолмай атроф-оламга тайракроқ кўз билан назар ташлаб, ўзимизни ўзимизни кайта тарбиялагомимиз лозим кўринади. Бугун биз мухимданномуҳимни ажратиб олмомизиз, кўнглимида бош кўттаргувчи нософлом тасаввур, нософлом онг, нософлом фикрдан қочишимиз, қалбимизни покламомизиз керак бўлади.

Ва яна биз бугун ҳамма нарсани унугтиб, бойлини кетидан кувиб, унинг "кули"га айланниб қолиш эмас, балки бойлик бизнини кулимизга айланниша га эришмогимиз лозим бўлади. Яъни ўша бор бойлик, бор имкониятимизни бугун биринчи навбатда болаларимизнинг саломатлиги, маънавий салоҳияти учун сарфлашимиз лозимлигини унутмайликки, зеро, эртага кеч бўлмасин. Бутун дунё руҳшунос олимларининг хуласаларига кўра болалар атроф-олам ҳақидаги асосий тушунча ва тасаввурини 17-18 ўшга қадар қабул қилиб олишар экан, умрингиз қолган қисмиди эса факаттина ўша тасаввурларини тўлдириб, мукаммалаштириб борар эканлар. Чунки эртага бизга мустақил юртравники учун ота-онасининг бойлиги билан кериладиган пўкак болалар эмас, юксак салоҳияти, билимли, онгли, саломат авлод керак бўлади. Фақат ана шундай муносиб авлодигина эртага ҳалқини юкори кўтиариши, юрт сўраши мумкин бўлади.

Нафиса АННАЕВА

СўФИЁНЛИК ҲУНАРМАНД ҚИЗЛАР

ТАДБИРКОРЛИК ДАВР ТАЛАБИ

"Сўфиёнликларнинг етти яшаридан етмиш яшаригача бариси ҳунарманд," - дейди шу маъхалла етакчиси Роҳат ая Ахмедова.

Роҳат аянинг айтишича, Ургут шаҳрининг Сўфиён маҳалласидаги қизлар тиккан майдакавиқ тўплар, чамандагу дўпиллар, чимчиманска кўёвбелбоғлар ва кўзни олар сўзаналар Ургут бозорларида талаш эмиш...

Қизлар даврасида чеварлик сирлиданд сўз очилиди.

Саодат САЛОМОВА (18 ўнда):

- Мен тўн тикишини янгам Гулбарг Ҳусаиновдан ўрганиб олганман. Ҳозир синглим Озода иккимизмиз ҳар ойда 6 донагача тўн тикиқ қавиймиз.

- Битта тўн бозорда қанчага баҳоланди?

- Яхши тикилгани 13-15 минг сўмдан ошикроқса сотилади. Умумий даромаддан тўн унун ишлатилган мато ва илчининг нархини чегириб ташлаймиз, қолгани ўзимизга. Мен баъзида вақт ортириб жиж (кокма) ҳам тикаман.Ҳар битта жижни 400-500 сўмгача пуллаймиз. Ювганда ранги айнимайдиган ипакда тикиётганигимиз учун харидорлар ҳеч оғринмасдан олишаади...

Райхон РАХИМОВА:

- Момомдан кўёб белгогини тикишини ўрганганман. Бу ҳунар четдан караганда осон кўринади, лекин аслида ундан эмас. Битта бел-

богни иккى кун ичидан кўлдан чиқарман. Кечқурунлари жиҳҳ ҳам тикаман. Махалламиз қизлари – Гулноза, Гулмира, Гулчехра, Диidoralar дарсдан бўш вактларида ўнинг келишиади. Уларга устозлик кипалман.

- Бир ойда қанча даромад қиласиз?

- Кўйвлар белбоги бозорда уч минг сўмга баҳоланди. Шойи ва ипакни ўзимиз сотиб оламиз. Умуман, ойлик даромадимиз яхши...

Дилдора САМАТОВА:

- Биз кўйлаш тикидиган чеварлардан турли-туман лаҳтакларни оламиз, сўнг во баҳоланади. Шойи ва ипакни ўзимиз сотиб оламиз. Умуман, ойлик даромадимиз яхши...

- Дилдораҳон, Ургут сўзаналарни дуориги узоқларгача етган. Сўзана ҳам тикасизларми?

- Албатта. Сўзанан уч-тўрт қиз ўтага олиб, ҳашар йўли билан тикамиз. "Даврануша" сўзанамиз "Ургут каштаси" деб ардоқланади, чунки у бошқа жойларда тикилмайди. Бу сўзана шунчалик чидамлики, келинчак уни мерос сифатида аввал кизига, кейинчалик набираларига ҳам тұхфа этиши мумкин! Шу жиҳатдан караганда, битта сўзана 40-60 йилдан кўпроқ вақт ичидан ҳам янгилига тураверади.

- Дўлпи тикидиган қизлар ҳам борми орангизда?

Нурибат ЛАТИПОВА:

- Дўлпиларимиз ҳам сўзанамиз каби жуда машҳур. Ранго-ранг зарли иппарда бежирим килиб тикилган дўлпи гуллари кўёш билан нур талашади. Келинчакларимиз уни кийиб кўёвларнинг кўзларини ёндирадилар. Аслида дўлпи тикиши учнан келинчакларимиз осон юшум эмас. Шу учун ҳам кўп вақтни олади, диккату этибиорни талааб этади. Мен дўлпи тикиши сирларини кунт билан ўрганаямсан. Ҳозирча тикканларимиз сингилларим, опаларим ва дугоналаримга совса қулашпам. Чинакам харидор дўлпини тикишига бугун-эрта киришмоқиман. Шундай дўлпини тикалишигим яшонаман...

"Ҳунармандлик хиссият орқали акли, акл орқали эса хиссиятни тарбиялаш воситасидир" деган донарлардан бири. Момоларимиз ҳунар асрлар оша яшаб, аёл эзотининг нималарга қодир эканини, кўнглидагини кашталарга кўчира олиши мумкинлигини этириф этади. Аждодларга санъатни давом эттириб хона-донга қут-барака олиб кирайтган ҳунарманд қизларнинг бармоқлари аспол томасин, деймиз. Негаки, ана шу бармоқлар мөхнати туфайли ўзбек қизларнинг сурхлари каби акс этган каштали буюмлар ҳали дунё бозорларида юртимиз шуҳратини янада оширмоғи шубҳасиз.

Гулчехра ЖАМИЛОВА

ЯНГИЛИКЛАР,

ВОҚЕАЛЛАР КИЗГУСИДА

• Иккинчи чакириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисингизнинг сессиясида Юртбошимизнинг "Озод ва обод Ватан, эркин ва фаровон хаёт-пировард максадимиз" деб номланган мъарузаси жойларда атрофлича ўқиб-ўрганимокда.

• Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Махкамаси "Софлом авлод" давлат дастури тўғрисида Қарор қабул қилди.

• Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сийесида ислоҳотларни амалга оширишинг хуқуқий асосларини яратиш масалаларига багишланган дастлабки "давра сұхбати" бўлиб ўтди.

• Шу йилингиз 17 февраляда Ўзбекистон Республикаси ташкиллари вазири Абдулазиз Коимилов АҚШнинг Ўзбекистондаги Фавкулодда ва Мухтор элчиси Ж.Преселга Ўзбекистон Республикаси Президенти И.А.Каримовига АҚШ мудоғаси вазири Уильям Коэнга ўзбек-америка мусобабатларининг ҳарбий техника соҳасида, шу жумладан, "Тинчлик йўлида ҳамкорлик" дастури доирасида ривожланиши ва мустаҳкамланишини кўллаб-куватланиши учун миннадорчилик изор этилган мактубини топшири.

• 19-20 феврал кунлари пойтахтимиздаги "Юнусобод" спорт маҳмуда ионон-рум кураши бўйича "Мустақиллик кубоги" халқаро турнири ўтказилди. "Мустақиллик кубоги" эндиликда Олимпиада ўйинларига саралаш ўтказиладиган бешта нуфузли турнир қаторига кирди. Ана шу бешта халқаро мусобакада энг катта балл тўплаган спортичлар Сиднейга йўл олишиди. "Мустақиллик кубоги"да дунёнинг 42 давлатидан ташриф буорган энг таникли полвонлар 8 вазири таифасида галибик учун баҳс бойладилар. Ўнда мамлакатимиз вакиллари ҳам муввафакиятли катнашди. Олимпиада ва жаҳон чемпионлари гиламга чиккан мусобакада 3 нафар полвонимиз ярим финалга йўл олишиди.

•

Кишиңинг совуқ кунлари чекиниб, ёкимли, ҳароратли баҳор яқинлашашынти. Куртаклари бўртиб қолган гилюс ва ўрикларга хавотир билан қараб кўйман: илоҳим бемаврид қаттиқ совуқ туриб, меваларни қақшатиш кетмасин. Ҳа, дарахт учларидаги неъматдан айрилиб қолмаслини учун, хавотир билан осмонга бокаман. Ҳолбуки, менинг богимда мева пишмаган тақдирда хам, ўзга боғларда етишиши мумкин. Аммо барча одамларга бирдек зарур бўлган, ҳаётимиз мөхиятини белгилап берадигандан улуғ неъмат-баркарор тинчлик ҳакида хам шундай хавотирга тушағимизми? Юрагимизни лоқайдлик лойкаси қоплаб олмаганими?

Яккунда мана шундай саволларга жавоб бериш учун маҳалламида қариялар ва ўшлар иштироқида давра йиғилиши ўтказдик. Аввалига барча чоройли сўзлар билан Ватан ҳакида, унинг муқаддаслиги ҳакида чиқишилар бўлди. Шунда онҳонлардан бири маҳаллада варака тарқатувчиларни ушлай олмаганини ўқинди. Афсуслар бўлсинки, йигитчани танийи олмабди. Узоқдан келган бўлса керак. Ушбу ходисада менинг кувонтирган хол шуки варака тарқатувчи қочишига мажбур бўлган. Маҳалла ахли ундан йигитчаларни билагидан ушлаб танбех бершига, тушуниришга, керак бўлса боллаб таъзирини бериб кўйишига тайёр. Демак, ёшу кари огоҳ. Ҳурматли Президентимиз: "Мен учун Ватан озодлиги, ҳалқиминг омонлиги, юртиминг равнини мана шу мүқаддас заминимизда шайайдиган ҳар бир оиласини фаровонлигидан бошка саодат йўк", - деганларида ҳар биримизни дилимиздаги истак, иродани ифодалаган эдилар. Ҳақиқатан кейнги пайтда огохлигимиз ортида бу огохлини ўшларимизда кўриши истаймиз. Сабабдиги, бемаврид эсанг совуқ шамол бўғдиги ёш ниҳолни корайтириб кетади. Агар ўшларимиз атрофларида "йўл кўрсатувчи"ларга зийракроқ

боқсалар, дўст ким-у, душман ким эканлигини ўзлари англаб етсалар Ватан равнини йўлида олиб бораётган ишларимиз самаралироқ бўлар эди. Бунинг учун энг аввал ўшларимизни теран фикрлашга ўргатайлик, ҳар бир ходисанинг сабаби ва моҳиятини англашга ўргатайлик. Ўшларимиз шунда ўзларини химоя қобигларига ёғ бўладилар. Биз баъзан эътибор бермаган энг кичик бурилиш, тўғри йўлиниздаги кичик бир оғиш ҳам вақти келиб катта жатога, кечириб бўлмас янгилишига сабаб бўлади. Чунки майда жонягта кўл урган, иродасизлик қилган инсон оиласига хиёнат қилиди. Сўнгра мукаддас Ватанига ва уни тарбиялаб вояга етказётган Миллатига хиёнат қилиди.

Бизларнинг кўнглимиз оқ, кўнглимиз очик. Барчага кулоқ солиб ҳамдад бўлишига тайёрмиз. Бирок оқ рангда губор кўзга яққол ташланганидек, кўнглимизни хира кимлоки бўлганларга ҳам бефарқ қараб туролмаймиз.

Ўзоддаги нотинчликка бир илинж билан кулоқ солаётган, ўзгаларнинг

нозара қилишга чакирадилар. Зотан, баҳсада насиҳатларнинг моҳияти, йўл-йўриқларнинг оқибати юзага чиқади. Шундай экан фарзандларимизни фикрларини ўтгара ташлагач, уни баҳс орқали ҳимоя қилиши ёник ноҳақ бўлганларида сухбатини тан олишга ўргатайлик. Ҳар қандай гапга индамай кулоқ солиб турдиган вақтлар ўтди. Энди баҳс орқали ўзлигини англаш ва англатиш имкони берилди. Баҳс дунёкаршизининг чекланиб қолишидан сақлаб, фўру, билимизи бўлиб қолишибдан эхтиёт қилиди.

Бугун дам олиш куни бўлганлигидан маҳалламдаги қатор хонадонларда сухбатда бўлдим ва шу хонадонлардаги ўқилаётган китоб ва рўзномалар билан яқиндан танишдим. Афсуслар бўлсинки,

келишини англатмоқчи бўлдим. Менинг назаримда китобга бўлган хурмат фарзандимизни оиласага, Ватанга хурмат билан қарашга ўргатади. Зотан чиникан танани дард енголмаганидек,

билимли инсонни ҳам турли йўлга оғдириш мумкин эмас. Оталаримиз жонларини хавфга кўйб бўлса-да, қатор китобларни баъзан ер остига, баъзан сув остида сақлаб бизларга етказдилар. Биз ҳам отала-римиздаги китобга бўлган меҳрумухаббатни англаш етсак, ўзимизга сингдира олсан, шундагина кўнглимиз каби очиқ эшик-ларимиздан биронта вараждан ташлашиб кетувчи бўлмайди.

Ҳар янги куннинг тонгти отганда Президентимизнинг: "Бизнинг тарғибот-ташиқот ўшларимиз кўпинча топ доираларда қолиб кетаётти, ҳаётинг кенинг катламларига кириб боролмаяти", - деган огохлантиришлар кулогим остида жаранглайди. Кечгача қилидиган ишимиш шунга қараб чамалаб кўяман. Бу огохлантириш менинг қайта ва қайта хушёрикка чакиради.

Ҳамдам ТЎЙЧИЕВ,
олий тоифали ўқитувчи

ОГОХЛИКНИ ҚУЛДАН БЕРМАЙЛИК

СОҒЛОМ АВЛОД ЙИЛИ МАСЬУЛИЯТИ

Ўзбекистон Хотин-қизлар кўмитасида нодавлат, нотижорат аёллар ташкилотларининг 1999 йилдаги фаолияти ва хорий йилдаги режаларига бағишланган йиғилиш бўйиб ўтди.

Бош вазир ўринбосари, Республика Хотин-қизлар кўмитаси раиси Д. Гуломова бошқарган ушбу йиғилишида

ЎЗБЕКИСТОН ХОТИН- КИЗЛАР КЎМИТАСИДА

мамлакатимиз раҳбари Ислом Каримовинг иккинчи чакирик Олий Мажлиснинг биринчи сесиясида сўзлаган мъарузаси ва шу асосида республика хотин-қизлар кўмитаси томонидан нодавлат ва нотижорат аёллар ташкилотларига иқтисодий, сиёсий, ижтимоий масалаларни ҳал этишда кўмаклашиш, уларнинг мавзенини янада ошириш, ўз хусусий кичик ёкта бизнесни ташкил этишини кўллаб-куватлаш масалалари хусусида фикр алмашиди.

Республика Хотин-қизлар кўмитаси раҳсатининг навбатдаги йиғилишини бош вазир ўринбосари, Республика хотин-қизлар кўмитаси раиси Д. Гуломова бошқарди. Ушбу йиғилишида Президентимиз Ислом Каримовинг Олий Мажлис иккинчи чакирик биринчи сесиясида сўзлаган нутқидаги ўтрга кўйилган вазифалар асосида оналик ва болаликни химоялашни янада кучайтириш, хотин-қизларнинг ижтимоий ҳаётидаги фикр иштироқ этишини таъминлаш масалалари мухокама этилди.

Йиғилишида тадбиркор аёлларни кўллаб-куватлаш, шу асосида хотин-қизларни иш билан таъминлашни яхшилаш, хотин-қизлар кўмиталарининг бу борадаги фаолиятини ошириш зарурлини таъкидланди. "Соғлом авлод йили" да хотин-қизлар кўмиталарининг вазифалари белгиланди.

ЯХШИДАН БОФ ҚОЛАДИ

Номларини эслаб, фархлансан, ўнрак олсан арзийдиган не-не ўтмиш дошларимиз бор. Масалан, Мукаррамахоним Турсунбоеva! "Тановар" рақсига, миллий ракс санъатига ҳайкал кўйган Мукаррамахоним! Ўзбек ҳалқининг суюкли, талантли қизи ўтди у. Рақсларни ўзи ижод этиб, яна унга ўзи жон бағишлар ва томошабини бутқул сеҳрлаб оларди. У саҳнага чиқса атроф жозигаба тўларди, одамлар кўзида ўти шула пайдо бўларди ва томошабин саҳна томон интилиб, ўзини унутти кўярди. Дардини унуттари. Кейин эса қарсан чалаверганидан кафти лов-лов ёнарди. Қалби завк-шавқга тулиб кетарди. Ана шундай эди Мукаррамони!

Фарона деб атальмиш сўлим диёрда туғилиб камолга етган Мукаррамахонимнинг сарв қаддига ошоҳи кўйлак, йўл-йўл бекасам камузл жуда жуда яршаради. Ироқи дўуппи кийса ҳатто эллик, олтмиш ўшларидаги ҳам келинларга ўҳшаб кетарди. Тўлин ойдек юзи-ю қалам қошлари, кулиб тур-

ган хумор кўзларидан нигоҳ узиш қийин ўтди. У кириб боруган давралар файзга тўлиб қадамига поёндоzlар ёзилиб, хурмат-этиромлар ёғиларди...

У ўзи ташкил, ўзи тарбиялаб камолга етказган "Баҳор" ансамбли раққосалари билан дунёнинг ярмини айланниб чиқди ва ўзбек санъатининг, ўзбек қизларининг хусну малотини оламга кўз-кўз қўлди, олишиблар олди. Унуттилмас тасассуплар қолдирди.

Ҳар қандай буюклик инсонийлик, поклик эвазига яратилади.

Ха, Мукаррамахоним аввало инсон ўтди. Яхшиси бу ҳақда "Баҳорда" бир умр

бирга ижод қилган шогирди, ўзбекистон ҳалқ артисти Хайрулла Лутфуллаевнинг хикоясини тингланг:

Армияда ёнма-ён хизмат қилган самарқандлик дўстим тўйига таклиф килиб келди. "Тўйинг дам олиш куни мизга тўғри келаркан, наисб кўпак, атбатта бораман", - дедим. Дўстим хавотирланиб, тўйига бир ҳафта қолганда Тошкентга яна келди. "Бутун Самарқандга мақтаниб кўйдим, сени кутишапти", - деди. Самолётга чипта олиб бериб, кейин кетди. Қарангки, Самарқандга унадиган куним Тошкентга Брежнев келди. Ола менинг чакириб: "Кечкурун катталар қароргоҳида Брежнев шарифига концерт бўлади, сени ҳам рўйхатда борсан, юқоридан айтишибди", - дедилар. Юрагим шувв этди. Рангни ўтди. Ола ҳолатимни сезиб, "Нима бўлди,

ўтлим?", - деб сўрадилар. Мен бор гапни айтib, чиптани кўрсатдим. Ҳозир кўлимдан олиб, йириб ташайдилар, деб турсам йўқ, опа мардлик килдилар. "Боравер ўтлим, ҳалқ сени кутајати. Брежневга бошқа ашулачи ҳам бўлаверади", - дедилар. Кетдим.

Энди Мукаррамахонимнинг яна бир садоқатли шогирди, "Баҳор" бадиий раҳбари, Ўзбекистон ҳалқ артисти Мамура Эргашевнинг сўзини тингланг:

"Мен борман-ми, йўқман-ми, "Баҳор" яшаши керак, Мамура!", - дердилар опа, - "Баҳор"га юрагингин бергинг, керак бўлса, "Баҳор"ни химоя кил!", - деб тайинлардилар.

"Аввало юриш-турища, муомалада, кийнишида ўнрак бўлинглар, қизларим. Ҳамманинг кўзи сизларда бўлади, санъат жуда нозик, кўзга тўғрилаш учун қанча маблағ сарфлашга тўғрилашни яхшидан бўлади, деганларидар...

Яхшидан бўғ қолади, деганларидар шуда. Мукаррамахонимдан ажойиб шогирдлар қолди. Гўзал, дилбар рақслар қолди. "Баҳор" ансамбли қолди. "Тановар"ни эса ҳалих ким Мукаррамахонимдек гўзал ва жозибали, дардли ижро этолганича йўқ, менинг назаримда. Ҳа, ҳақиқий истеъоддининг умри узун бўлади. Демак, Мукаррамахонимнинг номи асрлар оша яшаб қолади. Унинг ўлмас рақсларини қойилмақон ижро эта оладиган яна ўнлаб Мукаррамахонимлар тутилади. "Баҳор" ансамбли эса тобора гуллаб яшнайверади...

Оллоҳ сизни раҳматига олган бўлсин, эй азиз инсон!

Санъат МАҲМУДОВА

Нуфузли йигинларнинг биррида Оила маркази, Соғлом авлод жамғармаси, хотин-кизлар кенгашилари, махалла каби жамоат ташкилотлари савъ-ҳаракатлари билан Оила ийли, Аёллар ийлида етти мингдан зиёд оиласи "жар ёқасидан қайтарилган" ҳақида айтиди. Оила сабоқлари, соглом муҳит яратишга тайёрларлик сабоқлари қанча етари олиб борисса, самараси шунча каталиги ҳақида қайд этилди.

Дарҳақиқат, қадимидан қолган гап бор: "Кўярга келса - хотин ёмон, чикарга келса - эр!" Иш судга етганда икки томоннинг яраси шу қадар чукур бўладики, қай томонни тинглассанг, ўша томон ҳақдек тулолаверади. Панду-насиҳатларнинг ҳеч биро кор килмайди. Алкисса, "Чикарга келса... кўярга келса" вазиятига йўл кўймаслик керак.

Буни англаш учун албатта эр ҳам, хотин ҳам маълум савицида тарбияланган бўлиши керакдир. Оиласа тайёрлаш деган гапни аксарийиши кишилар бир ёқлама тушунадилар ва тушунгланирни келин ҳақидаги "Вой, бирам пазандан! Бирам оёқ-кули чақон!", кўёв ҳақидаги "Бирам топағон!" баҳоларидан ошкор қиладилар. Бу фазилатлар керакми? Албатта зарур!

"Дили-дилига тўғри келган" дейиша-ди баҳти оила соҳиблари ҳақида. Балки "бир-бираининг дилини топаляпти", дейиш тўғрироқдир?

Кайси баҳти оиласи соҳиблари ҳақида. Балки томон чукур ўрганилса, шу баҳтилил асосида аввало яхши муносабат, яхши муросани ниш урдиргувчи олижаноблик,

инсонпарварлик ётганига ишонч ҳосил қиласиз. Қарашлар бирлиги, қадриятлар бирлиги, маънавиятнинг устуналиги оила-да аста сенинлик, эҳтималик билан эрхотин муносабатида ҳам ҳар бирининг аввало ўзида мулҳозалилик, босиклик, меҳрибонликни тарбиялаб боришига ёрдам беради. Охир оқибатда садоқат, муҳаббат, фидойхонлик уларнинг бир умрлик фазилатига айланади.

Кўп кузаттаним бор: юқорида айтилган фазилатларни ўзлари учун бирламчи килиб олганлар жуда тез "пазандан", "чақон", "мехрибон" сифатини ҳам юқтирадилар. Бу сифат аввало бир-бирали, атрофдагиларга яхшилил килиш, жуфтига мухаббатини ифода этишининг бир воситаси бўлиб қолади.

Оиласиз изакканинг, на аёлнинг баҳти тўлиқ, бўлмайди, деганлар ҳақ эканини гаҳётда мисоллар бисёр. Кўпчилик бундай хуласага, афуски, "кўярга", "чикарга" жаҳарёндан кейин келади. Улар билан сўзлашганда овозларидангина эмас, фикрларидан ҳам аlam, пушмайон, армон сезасиз. Аксарият килган хуласалари шу: ўша "чикарга", "кўярга" келмасдан аввал бироз совиб: "Шу эр менга керакми?", "Шу хотин менга керакми?" деган савонни кўйданланг кўймаганларига афус киладилар. Бу ҳаётнинг асосий савонни эканини улар кеч англайдилар. Совиганларидан кейин икки томон ҳам бу асосий саволга "Ха!" деб жавоб берган бўларди. Лекин энди кеч!

Шоирлардан бир: "Кайси миллат ти-лида айрилиқ деган сўз бўлмаса, ўша миллиатни қабул қиласадим", деган экан. Айрилиқ дарди қанчалар оғир эканни, уни билмаслик учун ҳатто миллиатидан ҳам воз кечисла! Бошига айрилиқ тушунларга Аллоҳ тўзим берсин!

Аёлларнинг эрқакларга нисбатан чи-даммиллиги, "узокроқ, яшаси" ҳақида кўп

гапирилади. "Аёл зотининг қирқта жони бор" деган ақида ҳам ҳаммага таниш. Ана шу нақлдаги "жон" сўзи бежиз эмасдек кўринади. Нега "Кирқта кули бор" дейилмаган? Кўл-моддий нарса-да. Жон эса... Уни кўп билан кўриб, кўл билан тутиб бўлмайди. Аммо унинг курдатига ҳамма тан беради. Аёлда шундай курдатдан бир эмас - қирқта! У жонлар қаेरдан руҳаниб, қай булоқлардан сув ичади?!

Курдатни қайдан олади?!
Кўп, жуда кўп ўйлайман...

ҚАНИЙДИ АЙРИЛИК СЎЗИ БЎЛМАСА...

Аёлнинг кўраётган бор ҳурмати, ёззозининг ярми аёллиги учун бўлса, ярми оналиги учундир.

Бу ақидан, афуски, "кўярга",

"чикарга" келгандар қалбидан қидириш беҳуда! Момо Ҳаводан қолган азалий бу ақида қалбларида турғун бўлмагани учун ҳам улар баҳтларини бой берганлар. Минг афуски бой берриб турб ҳам ўша баҳтнинг қадрига ета билишмайди, кирқта жон чиқкунча шу баҳт учун курашишмайди. Курашнинг маъноси енгилишига эмас, чиройли енгила билиш ҳам эканлигини англашмайди.

"Кўярга", "чикарга" келиш сабабларидан яна бирини фуқаролик ишларини кўп кўргун судъя шундай тушунтиради:

- Ақралишаштандилар ичидаги аксарияти олий маъюматларидар. Киз-келинларнинг кўли милиатимизга файри туюлса ҳам оиласда "етовага юриши"ни эмас, "етаклашни" истайдилар. Етаклашга esa истакдан бўлак на иқтидорлари, на укувлари, на тажрибалари бор уларнинг!

Баъзи ҳолларда "кўярга", "чикарга" қизлар-келинларнинг оналари сабаб бўларкан. Бу ҳақда ёзиш менга жуда оғир. Бағрида келинларни, узатган қизлари борларнинг бириман. Бу бағри бутунлники саклаб колиши учун ўзимдан, ўзлигидан кечган вақтларим кўп бўлгандир. Ўздан

кечмоқлик сабоғини оила курмасимиздан анча олдинроқ раҳматли онамдан олганин ҳам рост.

- Қиз монанд бир жойга боргач, тинч бўлай деса ўзидағи-ю үйидаги энг яхши фазилатларни олиб қолиб, ёмонларини онасиникига ташлаб кетиши керак! - дердиплар онагинам.

... Ўтган фасл қизингизни боласи билан қайтариб олиб келдингиз. Факат бугина эмас, сукжисиз тилнинг ихтиёрини ўзига бериб, кудаларингиз-у кўёвингиз шашнинг ҳақоратларни ёғдирдингиз. Гўё мардум олдида уларга энг "холис" баҳони сиз бердингиз-у, наездингиздаги улар бошини кўтарилим қилиб эгиг кўйдингиз. Босиниз-у қаддингиз қандай гурурули эди у

олиб берсин!

Сиз дедингиз:

- Кораси ўчсин ўша эрингни! Олиб берса қолса бир жойи камайиб қолар эканими? Эртага стилендиганни менга олиб келгин, бирга бозорга тушиб олиб бераман. Бир кун ўқицдан қолсанг-коларсан...

Бу сўзларнинг хали керагани топиб ултурмаган қизингиз қалбида "кўярга", "чикарга" томон кўйилган биринчи қадам бўлган бўлса ажабмас...

Яна кўп шундай ходисалар бўлди, бўлаверди. Бирон марта демадингиз:

- Эрингники - ўзга давлат! Менинг унга араплашувга хуқум یўқ! Нима иш бўлса ўша ўйнингдагилар билан бамаслаштади. Бахтнинг маҳкамат тути! Фаронвонлик аста-секин!

Оқибатда икки фаслдан бери кунда ўйлингиз билан бирга қайтган қизингизни ҳам ишга кузатасиз. Куни билан унинг боласини олиб қоласиз-у унга илик сўзлашга мажолингиз келмайди. Гўё у бегона. Хонадоннинг изз мухити - портлаш мухити...

Аламли ўтранган кўксингизга тош солинг, тоифадощ!

Мен-ку, сизга ич-ичимдан ачиняпман. Аммо худо ачинмаса, банданг ачинганидан сизга не фойда? "Синглисининг эридан қишишига йўл кўйган опанинг кораси ўчсин!", деган ҳадис худонинг каршиши эмасми?

Ўтранган кўксингизга муз босинг-у ўйланг: қизингизнинг қайтишига асосий айбор сиз эмасми? Ҳатони тузатиш ҳам факат сизнинг кўлингизда. Қандай қилиб, дейизимиз? Бир ўйлаб кўрининг!

Ўзбекларда "Уришиқиз ўй қайдада?" деган гап бор. Яна: "Эру хотин уришига ўй останаси ҳам кулар", деган нақл ҳам бор. Демак, уришишдан уришишнинг фарки бор экан-да. Демак, уришишмасликнинг жуда иложи бўлмагандан, жилла бўлмаса уришишнинг мөъёрини билиш керак экан-да. Ҳамиша оркага қайтиш имконини қолдириш керакдир. "Кириб-чиби юрадиган эшигингни қаттиқ ётма!", - дейишиди ку ахир.

Ана шу мөъёр, ана шу имкон қайдада? "Кўярга", "чикарга" келгандарнинг кўли шайтоннинг оғиздаги, Ҳудонинг газабидаги гапни айтиши билан шу мөъёри бузади, ўзи кирадиган эшикни тақа беркитади.

У ғап нима?

Ўзингиз бир ўйлаб, мулҳоза қилиб, ажралишганларнинг сўнгти сўзи, сўнгти жумласи нима бўлганини эслаб кўринг-а. Ўйланг...

- Сен ҳам аёлмисан?

- Сен ҳам эркакмисан?

Аксарият эринг хотинига энг ҳақоратли гапи, хотиннинг эса арига энг таҳирловчи гапи шулармасми? Ҳал қилувчи "талок" ҳам шулардан кейин айтилади-а?

Бу икки томон учун ҳам шундай ҳақорат, шундай таҳирларши, кулоқ супрасига бир чекаси тегиши биланоқ икки томоннинг кўзи тиниб, иккви дунёга келтириб кўйган болалар ҳам кўздан-га, дилдан нари кетади. Шайтоннинг галаба қўлган шу! Ичимиздаги иблиснинг тантанаси-шу!

"Сен ҳам аёлмисан?", "Сен ҳам эркакмисан?" иштадидан бир соня олдин ҳам қайтиш имконингиз, Аллоҳ битган таҳирингизда, ҳаётингиздаги энг қераганинг кўли чўзишининг мумкин эди. Улар айтилгач эшик-ас-кеч!

Рахима ШОМАНСУРОВА

дамлар... Бугун эса...

Бугун вужудингиздаги ўзингиз ҳам оқламаган титроқни кўзларингиздаги ёш, бармоқларингиздаги қалтироқ ошкор кильмокда. Чунки ўша ўтган фасла "қайтган киз онаси" атамасини бўйингизга илдингиз. Унинг ёки нечогли оғирлигигини ўндағи курурингиз сездирмаган эди.

Дерлар:

ҚАЙТГАН КИЗ ОТАСИН БОШЛАРИ ЭГИК,
ҚАЙТГАН КИЗ ОНАСИН КЎЗЛАРИДА ёш.
Кўёшин сўндириб, ойин сўндириб.
ҚАЙТГАН КИЗ ҚАНДАЙИН КЎТАРАДИ БОШ!

Янги тушган келинингизни қайrigанингиз эсингиздами:

- Эркалишингни ота-онанг кўтаради. Эрингники - ўзга давлат!

Бу шартаклигингиздан келинингиз таъл вақтчана довдираб юргани ҳам эсингиздадир? Уни ёнги оғирлаб юрганингиздан нечогли куровган эдингиз!

Эсингиздами, қизингиз устидаги келининглини лобисларининг охори тўкилиб ултурмай биринчи бор сизга шикоят билан келганди.

- Дугонам кийган кўйлақдан олиб беринг, - десам, бироз кейинроқ, албатта олиб бераман дедилар. Ҳомиладор бўлиб қолсан уни кия олмайман. Менга ҳозир

"Оила ва жамият"га жавоб хати келди

Шайхонтохур тумани ҳокимияти орқали ҳал килиниши керак.

Бирок Чилонзор тумани ҳокимиияти хотин-қизлар кўмитаси умид ва мадад истаб келган аёл манфаатларини химоя қилишга, унга маддий ва маънавий фамхўрлик кўрсатишга ўзини маъсул деб билади.

Шу хат юзасидан Чилонзор тумани ҳокимиияти хотин-қизлар кўмитаси "III-Чарх Камолон" маҳалла қўмитаси оқсоқли, махалла хотин-қизлар ғенгашининг раисаси билан биргаликда Турсунова Санобарнинг оиласи билан сухбат ўтказишида ва бу оиласа қўйидаги ёрдам кўрсатиш

чора-тадбирлари белгиланди:

1. Нуридинов Зуҳриддин 1,5 ёшга тилини билан оғизли ўйлаштириш.

2. Турсунова Назокатга боласи 3 га тўлгандан кейин белуп ўқишига ва меҳнат биржаси орқали ишга жойлашишга ёрдам берди.

3. "III-Чарх Камолон" маҳалла қўмитаси 2000 йилдан бошлиб бу оиласа маддий ёрдам кўрсатса бошлиди.

М.СОДИКОВА,

Чилонзор туман ҳокимиининг ўринбосари, туман хотин-қизлар кўмитаси раиси

ХАЛИ ЯХШИ КУНЛАР ҲАМ БОР...

Хурматли синглим Н., сизни маколангизни ўқиб қалбим ларзага келди. Дадангизнинг күлган жанжалларидан, ичиб келип уришларидан кункуя, онангиз ёшгина вафот этибди. Мехрибон, қалби хасратга тўлган онангиз бу дунёда нимани кўрди? Дадангизнинг уриш-жанжалла-

ЭСЛАТМА: Биз оиласда 5 нафар фарзандмиз. Мен тўнгичман. Дадамизни ишдан олиб келган машина сигнали эшилса, ҳаммамизнинг юрагимизни кўркув эгалларди. Кейин эса ҳакоратлар, уришлар бошланарди.

“Дада” деган мұқаддас сўзни унга айтмайман, деб онт ичганман...

Н.

“ДАДА” ДЕГАН СЎЗНИ СИРА АЙТОЛМАЙМАН”-26-СОН

рию, куруқ тухматларидан бошқа нима яхшилик кўрди. Онангиз факат ўзи қийналмади, болалар - сизлар ҳам дадангизнинг қийнонларига чираб келдингиз. Бундан оғир қийинчилик, ташвиш борми дунёда. Онангиз дадангиз қийнонларига чидар эди, лекин фарзандларининг қийналишига чайда олмайди. Онангиз эл-юрг олдида андиша қилган, дадангиз андишани кўркок деб билган. Онангиз ҳаётти икки ўт орасида бўлган. Дадангизнинг инсонини сўраб, фарзандларининг келажагини уллатан. Онангизнинг канча-канча орзулари ушламида, ўксик қалби армон билан кетди. Онангиз бошқа оиласлар каби ҳаёттида яхши, кувончи кунлар кенишини кутган. Бу юзлар, бу кўзлар баҳти, кувончи кўролмай ўтиб кетди.

“Ахмокни кўриб, ақлли бўласан”, - деб айттиган халқимиз мақолларида. Сизларнинг бошларингиздан анча қийинчиликлар ўтибди. Худо дохоласа, сизлар учун ҳам жуда яхши кунлар келди. Факат сабр-тоқат ва яхши умид билан яшангизлар. Яхши умид, яхши орзулар доимо яхши

кунларга олиб келди, ҳали ҳеч нимани кўрмагандай бўлиб кетасизлар. Лекин, онангизни дадангиз қийнаган кунларни, уриб, тухмат қилган кунларни, кўчаларда сарсон-саргардон бўлиб юрган кунларни, онангизни аччик куз ўшларини, кўриб ёши очишларини ҳеч қачон унуга олмайсизлар. Бу воқеалар юргақда муръ бўлиб бир умр колади. Эслаган пайтларинизда, аламли аччик кўз ўшларини тўхтата олмайсизлар. Дадангиз қилган айларини, гунохларини ҳеч қачон юва олмайди. Эгри ўстган дараҳтни тўғрилаб бўлмайди, - дейдилар. Одамлар ҳаётини синаш учун бир олим, янги туғилган бир хил эгиз кўзиларни алоҳида, бир-бираидан узокроқ, бир-бираидан кўринмайдиган килиб қамаб бокибди. Иккала-сига ҳам бир хил ем, пичан, сув бериди. Лекин биринчи-

сининг олдига чиройли гуллар экиди, иккинчисининг олдига кафасда йўлбарсни олиб келиб қўйибди. Орадан бир йил ўтибди. Биринчи кўзи катта, семиз кўзи айланибди. Иккими кўзи эса бўйи кичина, озгин, касалманд кўйга айланибди. Сизнинг онангизнинг ҳаётини ҳам шунга ўшаш бўлган. Шундан ҳам айтаманки, сизларга дадангиз ўтказаётган жарх-ситамни қалбинизга якин олманг, қалбинизни ўкситманд. Садқаи кўз ёши кетсан. Ҳафа бўлганингизга арзимайди.

Дадангиз нима нийтда шундай ишлар килди экан? Мен амалдорман, мендан ҳамма кўриши, айтганини қилиши керак деб ўтибдими? Арок ўлгурни ичib, хотинини, болаларни дўйпослаб хумордан чиқишини у одам учун баҳт деб билгандир. Мана, оқибати нималарга олиб келди. Ҳалқимизнинг: “Кам гапириб - кўз ўйла”, - деган мақоли жуда тўғридир. Дадангиз дўйпосини олдига олиб, қани энди бир ўйласин. Мен нима ишлар килдим ва нима иш киляпман? Оқибати нима бўлди? Кўнишнилар, маҳалла менга қандай кўз билан қарайдилар, мен ҳакимда нималар дейди? Менинг обўрим нима бўлади? Арок ичишининг оқибати амал-парастлик, жаҳлдорлик нималарга олиб келади? Энди мен

нима деган одам бўлдим? Обрўли оиласлардаги эркаклардан нимам кам эди. Хотинимнинг, болаларимнинг айби нима эди? Андишали, меҳрибон, айтганини қилгани, кўрқиб турб қараганини уларнинг айби? Шуларни ўйлаб, эҳ аттанг, эссиж ҳаёт деб, ўз-ўзидан нафртланармикан? Сизларга мешр кўйрмикан? Ёмон оиласлар билан таққослармикан? Агарда дадангиз акли, меҳрибон бўлганида ишдан уйига борганида эшикни хурсанд бўлиб хотини очиб кутиб олар, болалари дадасини кўриб хурсанд бўлиб олдига келар, кенжатои эркаланиб олдига ўтириб олармиди? Даструрхон ёзилиб, тўкин-сочин бўлиб, қаҳ-қаҳлашиб ўтиришга нима етисин. Даструрхон атрофида дадалари болаларига, болалари дадаларига яхши дуолар айтуб, бир-бинарини севиб яхши ҳаёт кечиравмиди?

Эҳ, афсус, бундай орзулар дадангизнинг ҳаёлига ҳам келмас. Одамзод дунёга яхшилик уруғини сепиб, оиласига, юртига нафи тегадиган бўлсин.

Болаларни яхши тарбиялаб, ўқитиб, ҳунар ўргатиб, ўғил бўлса ўйлаб, қизи бўлса турмушга бериш ҳар бир отана учун қарз ҳамда фарадир. Шундагина элизимиз обод, ҳаётимиз фаровон бўлади.

ОРАЗГУЛ

Оҳангарон

АДОЛАТ ТАРАФДОРИМАН

Бу мақолани ўқиб, юрагим ларзага келди. Мен оддий ўқитувчиман, лекин кўпинча жанжалли масалаларда оиласларга бориб соҳта “юрист” вазифасини бахариб, тинчтиб кела-ман. Ёшлиқдан адоловати ҳуқм ҷикаришини ўзимга одат қилганиман. Одамларни мушкулини осон қилиб, ҳақиқатни юзага чиқаришда, иложи

йўлайман. Мана, Дурданонинг дардини олайлик. Дин пешвоси билан юрист зўравон эрни ўртага олиб, яхшилаб шариат қоидларни, конун-нукти назаридан икки оғиз чиройли пўтисса қилишса, эри мулоим тортиб, ҳуշёр бўлиб қоларди. Чунки, иммаган вақтида, ялиниб кечирим сўрабдими, демак тарбияласа

Дурдана қизимнинг дил изхорини ўқиб чиқдим. Бунда лабз ҳалоллик паймол қилинган. Янни: “Сенга ҳеч қачон кўл кўттармайди”, - деган йигит ўз лабзида турмушаган. Ўша йигит ҳақиқи мард бўлганда, ўз сузи устидан чиқар ҳоли. Янни, севиб турмуш кургандан кейин, “сен”ламасди, сўкмасди, урмасди, ҳўрламасди. Аслида аёлига кўл кўтариш - номарднинг иши. Шу ўринда ҳамма

ри хотинини ўйга қамаб устидан кулф солиб уйни беркитиб ишга кетар экан. Хотини бечора шу ахволда беш-олтита болалик бўлибди. Бу жаҳолатга чидолмаган хотин бирорта боласини ўйламай, жойламай туриб оламдан ўтган. Ўшандан сўнг хотинидан кейин қолган эрга ҳеч эпи лойиқ тошпилмай мана, ўттиз йилдан бери хотиниз ёлғиз умри ўтиб кетаётпи.

ЭРНИ ОТИ БАҒДОДДАН ЎТИБДИМИ?

БИРИ... - 42 - 2000

ЭСЛАТМА: 20 ўшимда ўзим билан тенг, бирга ўқиган, мени яхши кўрадиган йигитта турмушга чиқдим. Тўйимиздан аввал мени сизлаб жуда ўзини меҳрибон килиб кўрсатарди. “Мен сизга ҳеч қачон кўл кўттармайди”, - деб мен сўрамасам ҳам қасамлар ичар, ваъдалар берар эди. Орадан бир ой ўтта ўйнимизда жанжал бошланади. Қаёнгача ўришиб яшамиз. Баъзида жонимдан-да тўйиб кетаман....

ДУРДОНА

борича камбагал ва жабрланувчи кишиларга ёрдам беришга ҳаракат қиламан. Ҳалиям бўлса юридик маълум олиш учун олийтоға кириш ниятим бор. Бу йил ёзда анча тобим кочиб, қабул вақтини ўтказиб юбордим, демак насиб қимлади шекили деб, ўзимга яна далда бердим. Мен айтмоқи бўлганим, бизда, неғадир баъзи одамлар бир-бираига яхшилик қилишини ҳоҳламайдилар ёки очидан-очиқ лоқайдилар билан “Менга нима, ўзимни ташвишим камми, бирор раҳмат дерими”, - деб кўнслаб ёки томошабни бўлиб турваридилар. Баъзан, оддий маслаҳат берисини ҳам қизғанадилар.

Мен эса негадир айнан шу йўлдан юриб, ўзим билмаган ҳолда бирорнинг дардига, фамига шериг бўлиб қоламан-да виждан азобида қийналаман. Қани энди бирор район про-кории бўлсам, шунга ўрдам бериб, ғаламис кишини жаозини беролсам, ёки катта бойлигим бўлсаю, шу бечорани гамдан ҳолос этиб ёрдам беролсам.

Мен бир неча марта ўзим оиласларни мушкулини олайлик паймол қилиб қоламан-да виждан азобида қийналаман. Ҳалияма аралашиб, тинчтиб, ҳар икки томон манфаатини ёлақаган ҳолда ҳал қилиб қилганиман. Наҳотка маҳалла оқсоколлари, дин пешволови шундай савобли ишларни килишга эришсан. Ноумид шайтон. Албатта эрингизни тарбиялашга ёрдам берисим мумкин...

АДОЛАТ

Таҳририятдан: Адолатхон, агар бу борадаги ниятингиз холис бўлса, редакциямизга бир кўнгирок, килинг ёки келинг. Ёрдам ва маслаҳатингиз бизга албатта керак.

Бўлади, деб ҳисоблайман. Агар тарбиялаб бўлмаса, жазога тортиш керак. Дурданонинг адресини ёзсангиз, мен албатта бу иш билан бир шуғулланиб, ўзимни яна бир бор синаб кўриш ниятим бор. Мен бир ўқитувчи - тарбиячи сифатида фагат ўқувчи - ёшлар эмас, ҳозирги кунда ота-оналарни ҳам тарбиялаб боришимиз керак деб ҳисоблайман. 15 йилдан бери ҳалқ фарзандларига холис хизмат қилишга астойдил бел болгаб, Оллоҳдан мустахкам асаб, сабр-қоноат тилаб кирибман.

Илтимос, менинг сўзларимни Дурданонлардек эзилиб юргон аёлар шэйтисин. Ноумид шайтон. Албатта эрингизни тарбиялашга ёрдам берисим мумкин...

Янни бир мисол: Қўшини туманда биздан каттароқ бир киши хотинига жуда золим бўлган. Хотини жуда қаноатли, сабр-қоноатли бўлган. Эри эса уриб-сўқишидан ташка-

ри хотинини ўйга қамаб устидан кулф солиб уйни беркитиб ишга кетар экан. Хотини бечора шу ахволда беш-олтита болалик бўлибди. Бу жаҳолатга чидолмаган хотин бирорта боласини ўйламай, жойламай туриб оламдан ўтган. Ўшандан сўнг хотинидан кейин қолган эрга ҳеч эпи лойиқ тошпилмай мана, ўттиз йилдан бери хотиниз ёлғиз умри ўтиб кетаётпи.

Энди Дурдана қизимизга келсак. Сизни ота-онангиз яхши одамлар экан. Сиз эса сабр-қоноатли, бардошли инсон экансиз. Ҳамма нарсанчи чегараси бўлади. Инсон дунёга бир марта келади. Сизга шундай дегим келади. “Эрни оти Бағдоддан ўтибдими?”, “Жаҳоҳаллик ўйдан қорони гўр яхши” деган гаплар бор. Шу ахвода яхшиверсангиз эрингиз ота-онангизни олдида ҳам урадиган бўлиб қолади. Наҳотки маҳалла оқсоколларига, Ички ишлар бошкармасига, бошқа жойларга мурохаат қилмадингиз. Наҳотки шундай кўркисангиз. Агар шундай ўтибдиган йигитларга насиҳатим шуки, агар каллиғингиз сизни кўнглингиздагидек бўлмаса, бир неча марта хато-камчиликларини юзига айтиб уни огоҳлантаришинг, ўшандада ҳам ўзгартаси, яхшилика ажрашинг. Кекаларни бир мақоли бор - “Камбагални урмай, сўкмай чопонини йирт”, - деган. Ўша аёлзизиз сизни бир умр орзу-ҳавасингизни қилиб, армон билан ўтиб кетсан. Менинг оиласи, деб ҳисоблайб қўрсиган. Яшаб кўрсиган.

Этга бошинг, у эгмаса бош, Кўзларингиздан оқизмагин ўш. Вакти келиб сен томонга ҳам, Нурин сочар бу гўзал кўёш.

Кўшимча қилиб шуну айтаманки, янги турмуш курган эй йигит-қизлар, ота-оналарингиз озмунча қийналиб сизларни оиласлик килдими ёки турмушга чиқардими? Инсонга умр бир марта берилади. Шунинг учун, буз азиз уширилни билан ўтказинглар, бир-бирларингизни хурмат килинглар. Шунда сизлар қайнона-қайнатани, маҳаллани ва фарзандларингизни хурмат қилган бўласизлар.

Зокирхон ИБРОХИМОВ

Андижон вилояти, Ҳўжаобод тумани, Кўтарма кишилари

ТАБРИКЛАР ВА ЭБЛОНИЛАР

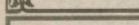
ҮЛЛИМ
НОДИРБЕК!

Аизиз
аяжонимиз
Мұхаббат
ИКРОМОВА!

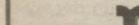
Шуғлилан қунини билан
ини тоғадан қутлашмиз!

Аданг, ойинг,
укаларинг,
оила аъзоларинг

Доиноsov бахтина!

Үллингиз Равшанбек,
набираларингиз Жаво-
хир, Сардор, Шаҳзод

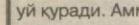
Сизни табаллуд
айёминиз билан
кутлашмиз!

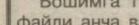
Хурматли
ФАРХОД
ака!

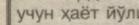
Синглим
СОНИЯХОН!

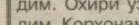
30 ёшта тўғлишиниз
билан табриклайманз!

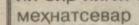
Оила аъзоларингиз
номидан укангиз
Жўраев Мурод

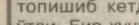
Сени шуғлилан
кунини билан
табриклайманз!

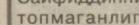
Опаларинг Феруза,
Муқаддас ва
яқинларинг

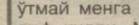
Сингилилар

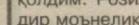
Азиз онажонимиз Мавжуда
КАРИМОВА!

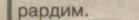
Сизни таваллуд айёминиз билан ини дилдан
кутлаш, Оллоғдан солиқ, ўзбек-умр тиллашмиз.
Роҳатимилини қўфиб, адағонимиз билан қўша
кағинилар.

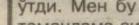
Фарзандларингиз Дилшод, Раъно,
Бахтиёр, Махмуд, Нодира

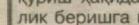
Суюкли жияним
САРВИНОЗ МАҲМАТОВА!

Сени 29 феврал — табаллуд қунини билан
кутлашман. Келинсда ақлини, билимни ва оқида
қиз бўлиб ёнишини истаб қоламан.

Даданг Дўстмурод, ақаларинг
Шодиёр, Анвар, Ашраф, Рустам.

Қашқадарё вилояти, Чирокчи
тумани, Лангар қишлоғи

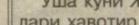
ЖОНДАН АЗИЗ ҚИЗИМ,
НАБИРАМ МУШТАРИЙ БОНИ!

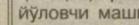
Она қизим, жон қизим,
Унуб ўсигил саломат.

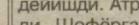
Қизартмай ҳеч юзим,
Юргил доим аломат!

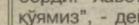
Эсли-хуши, доно бўл,
Бахтиң берсин ҳар доим.

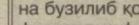
Узоқ яша, юзга тўл,
Умринг берсин Ҳудойим.

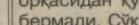
Оқ фотиҳа ол элдан,
Қўрмагил ҳеч кабоҳат.

Табриклиди чин дилдан,
Бувижонинг САБОХАТ!

Туғилган кунинг муборак бўлсин!

«ДИЛОРОМ»
юқув маркази таклиф этади:

2 ойлик:

1. Компьютер билимлари.
2. Замонавий бухгалтерия ҳисоби.
3. Зардўзлик - бухороча.
4. Тикиш-бичиш, моделлаштириш.
5. Аёллар устки кийимларини тикиш-бичиш, моделлаштириш.

3 ойлик:

1. Компьютерда бухгалтерия ҳисоби.
2. Инглиз тили (бошловчилар ва давом этирувчилар учун).
3. Манзил: Абай кўчаси, 4 “А”-уй, 1-кават, 114-хона.
4. Тел: 144-03-25; 125-19-15.
5. Мўлжал: “Алишер Навоий” метро бекати.

**ТАҚДИР
ҲАЗИЛИМИ ЁКИ**

Ўша куни Жамила дугонасиликага бориб кечгача қолиб кетди. Ўйдаги
лари хавотир олиши ёсига тушиб йўлга отланди. Дугонасилик: “Бугунча
колакол, эртага борарсан”, - дейишига хам эътибор бермади. Дуч келган
йўловчи машинага кўл кўтариб, манзилига олиб бориб кўйишини илти-
мос килди. Машинадаги йигитлар бир-бирига куз ўриштириб “чикинг”, -
дайиши. Атроф қоп-корону. Анча юриди. Жамила хавотирлана бошлади.
Шоғёра: “Адашиб қолдингизми? Туғри кетяпмизми?” - дея савол
берди. “Хавотирингиз ўринисиз, яхи киз. Айттан жойингизга олиб бориб
қўймиз”, - дейиши ўлар. Аслида йигитларнинг нияти бузилган эди. Жа-
мила ичидаги Худога илтижо килиб кетди. Қабристон яқинига етганда маши-
на бузилиб кольди. Иккала йигит хам маҷнунини тузатишга киришиди. Шу
форсатдан фойдаланган Жамила ўзини қабристонга урди. Йигитлар уни
орқасидан кувиб боршиди, аммо қабристонга киришга юрларни дов
бермади. Сўнина-сўнина машинага ўтириб жўнварориди. Жамила очилиб
қолган бир қабр ичидан паноҳ топди. Эрталабана минг бир кўркув ила
ўша ерда ўтириб чиқди. Тонгтага ёнидаги қабрдан йиги тувишини эши-
тиб ўтириди. Эрталаб уст-бозини кокиб йўлга чиқаётган эди кўзи бир
тўда мотамсаро аёлларига тушди. Унинг хаёлидан: “Кечаги йиги тувиши
янги қабрдан чиқсан да”, - деган фикр яшин тезлигига ўтди. Аёллар-
нинг орқасидан бориб, тундаги воқеани айтиб берди. Дархол гўрковни
чакириди. 17 ёшли йигитни ток урган экан. Ўзига келавермагач ўлди
деб ўйлашиб ўймай кўйишибди. Қабрдан олишиганда у хушидан кетган экан.
Йигитни ўйни. Жамилани эса айтган манзилига элтиб кўйишибди. Так-
диринг сир-санъетини қарангки, орадан уч йил ўтгач иккаласининг тўйи
бўлди. Буну Жамила келин бўлиб тушгандан сўнг билиби.

Хонбibi ХИММАТ қизи

ЭЪЛОН

“Матбуот тарқатиш уюш-
маси” Акциядорлик жамияти
акциядорларининг умумий
йигилиши 2000 йил 28 фев-
ралда эрталаб соат 10.00 да
бошланади.

КУН ТАРТИБИ:

1. 1999 й. иқтисодий-хўжалик
фаолияти якунлари.
2. 1999 й. иқтисодий фаолият

юзасидан дивидендер

тўлаш.

3. Умумий мажлисни ўтка-
зиш жойи: Амир Темур 1-тор
кўча, 2-уй, мажлислар зали.

4. Акциядорларни рўйхатга
олиш 28.02.2000 йил соат
9.00 да бошланади.

**“МТУ” АЖ
Кузатув кенгаси**

кишлопқа яшовчи 81 ёшли табиб Пан ота-

ҚИЙНАБ ДАВОЛАСА БЎЛАРКАН

Эронда ҳозирги кунда хам ангинага (то-
мок безларининг ялиғланниши) курбака
билан даволайдилар. Бирдаганда чўчиб кет-
майт - курбакани емайдилар. Даволаш ус-
луби жуда содда. Аввало яшил ёки кўк
рандаги сув курбакаси танлаб олинади.
Курбакани катталағиги одам муштидан кич-
чиқ бўлмаслиги керак.

Курбака касалнинг оғизига 3 сантиметр
яқинликда, ўн дақиқа давомида ушлаб ту-
рилади. Бу вақт мобайнида табиб нима-
нидир ўқиб туради. Даволаш жараёнда бемор
лабарини хиёл очган ҳолатда бурун билан нафас

олиб, ўқладаги ҳавони аста-секин қурбакага уфуриб туриши ло-
зим.

Ўн дақиқа ўтгач курбака кўйиб юборил-
гандаги уч тўрт сакрав, сўнгра ағдарилиб
тушиди. Курбака холдан кетиши, ўлиб
колиши хам мумкин. Четдан қараган ки-
шига касаллик курбакага тўлиқ ўтгандек
туюлади. Аслида бундай эмас. Курбака
тирик колиб, яна яшаб кетиши хам мум-
кин. Аксар ҳолларда шундай бўлади. Аммо
энг муҳими-натижага. Мен ўзимизда шу
усулда беш марта даволашнинг шоҳиди
бўлдим. Беморлар тўлиқ соғайб кетди-
лар.

Бангокдан 400 километр узоқлигидаги
кишлопқа яшовчи 81 ёшли табиб Пан ота-

**ЎҚИНГ, БУ
ҚИЗИК**

нинг даволаш усули яна хам гаройиб. У
согайишдан тамоман умид узган бемор-
ларни даволайди. Ҳатто рак (саратон) ва
шол касаллиги учрағанларни хам даво-
лашга тутинади.

... Қария касални бўйнига қадар кай-
нон кумга кўмади. Сўнгра беморнинг бо-
шига ўзи бўлиб билан чиқиб олади. Қий-
нон шу билан тугайдики, кумдан чиқан
таипландик бемор ўз холоскор “ситамко-
ри”га нафақат сўз билан, ҳатто пули
билан хам миннатдорчилик билдиради...

Халқ табибининг таъ-
қидлашича, у кирқ йил
аввал тупрок, сув, олов ва
шамолдан иборат тўрт унсурнинг мисл-
изиз қувватини англаб етган. Қария бе-
морнинг пешонасига кўл теккиздими, бу
- шамол, мукаддас сувни ичирдими, бу
- сув, баданига малҳам сурб, қайнок
кумга кўмдими, бу - тупрок ва оловдир.

Таипландинг расмий табобат ахли бу
халқ табибининг даволаш усулига ишонч-
сиз қарайди. Лекин очикдан очиқ қарши-
лик қилмайдилар. Қария эса яшашдан
умидини узган 10 минг беморни ҳаётга
кайтарганини таъқидлайди. Унга даво-
ланиш умидида навбатда турганлар-
нинг эса охри йўқ...

Салом "Оила ва жамият" газетасининг жонкуяр ходимлари. Ҳаётимда биринчи марта редакцияга хат ёзишим. Аммо, дилимдаги гапларни ким биландир ўртоқлашгим, маслаҳат олгим келди. Яқин атрофимда ана шундай инсонни топса олмай сизларга мактуб йўллашман. Аслида йигит кишининг оиласи авхолдан нолиб гапириши уят саналса керак. Лекин, дардимни ичимга юта-юта асабларим толики. Ҳали 30 га кирмасдан юрагим сикладиган бўлиб қолди. Шу жиҳатдан олганда аёлларга мазза деб ўйлайман. Негаки, ичидаги дардини кўз ёш қилиб айтиб олади. Болалигимда шохли Искандар ҳақида бир ривоят ўйлаган эдим. Бир сирдан ҳабардор бўлган сартарор ўзга гапларни ичига сиздира олмай күдукка айтади. Бугун оппок қоғоз мен учун мисоли буду. Бор гарни унга туширайман...

Оиласда тўнгри ўтил бўлганинг сабабли ота-онам ҳалли институтдаги ўқишиими тутгатмасдан ўйлантариш тараффудига тушиши. Ростини айтсан, анчадан бери курсодаш-римдада бирига кўнгли юрганинг боис ўзим ҳам рози бўлдим. Тўй бўлди. Наргиза ҳам ўйдагил билин тезда тил топишиб кетди. Айниқса, ойим жуда хурсанд, тилидан кўймай келенини мақтарди. Бу орада фарзандлик ҳам бўлдик. Бир кувончи-мизга яна ўн кувонч кўшилди. Аммо, энди ўйласам хаётимдаги энг баҳтиёр дамлар ўша кезларда ўтиб кетган экан. Негаки, оиласиздаги ёлғиз қиз - синглим ҳам вояга етиб, остона ҳатлаб сочинил кела бошлади. Ана шундай кунларнинг бирида ўйимизга қайнонам яна бир аёл билан кирилди. Кўлларидаги катта тунгни кўриб аввалига сабабини тушунмадик. Синглим ҳам бемалол салом-алик қилиб кутиб олди.

Суҳбатдан қайнонам совчи бўлиб келганлан маълум бўлди.

- Нурижон, энди сиз ҳам бизнинг оиласизнинг аъзосиз. Келин бегона бўлмасин деган умидда келганинг. Кудалар билан яна якин бўлсан эмонми?

Агарда ўндан эртага нима бўлишини билганимда, "Бизни тинч кўйинг, сиз бу билан баҳтимизга чанг соласиз", - деб айтган бўлардим.

Мен бугун яна бир нарсага, оналарнинг кўнгли хатарни олдиндан сезишга амин бўлиб турибман. Чунки, маслаҳат вақтида ойим:

- Мен кудаларни ёмон демайман, аммо, ўглимнинг ошига заҳар тушиносин, кўйинг дадаси, йўқ деб жавоб қильдилар. Лекин дадам бу гапларга парво қильмай розилик бердилар.

Тўйдан сўнг онамнинг Наргизага бўлган меҳри яна орти. Бу орада иккичча фарзандимиз ҳам түғилди. Болалим ҳали ёш бўлса-да, ойим: "Келин сиз ишга чиқа қолинг, неварапаримга ўзим қарайман", - деб Наргизан хам чиқардилар.

Дам олиш кунларидан бирни эди. Ўртоғимни кишига меҳмонга бўлиб эр-хотин тараффуд кўраётганини мизда ўтга синглим боласини кўтариб кириб келди. Аввалига ўзи келгандир деб ўйладим. Аммо, ойимнинг ёнларига кирсан, ўйлаб нимандир шикоят қўлашибти. Мени кўрди-ю, кўз ёшларини эртди.

- Нурижон, тинчлики?

- Мен унга кўйтиб бормайман, - жавоб килди синглим.

- Хаммасига даданг айборд, кўйинг дадаси, кизимиз ҳали ёш, колаверса қарши куда бўлиш яхши эмас,

ўйлигининг хаётига раҳна солмайлик, - дедим. У киши:

"Худога шукр, ўглимиз билан келин тинч яшаб юришибди. Кудалар билан ҳам сан-манга борганингиз йўқ. Кайтага янам жипсрок боғланади", - деб ҳоли-жонимга кўймадилар. Мана оқибати. Қаҷон қарама кизим бечора кун беришмайди. Келин бўлиб тушибди, бирор марта ўйнаб-кулиб келганини билмайман.

- Нега шу пайт-гача менга айтмадинглар? - дедим мен.

- Сени рўзгорингга ҳам совулик тушмасин деб яшириб келдик. Келинни аввалгида ҳам эъзолзаб "шунга яхширок муноса-батда бўлсан кизимизга кайтади", - деб юрсак, ку-

мехонга олиб борармишлар. Ҳай, сенда ўзи гурур бор-ми, эркакмисан?

Умрида ойимнинг важоҳатини кўрмаган Наргиза кўркув арашад сўради.

- Нима гап ойи?

- Нима гаплигини бориб укангиздан сўранг. Айбиз музулек кизимизни унга бериб қўйганимизми? Мана кўринг, кўёвимизнинг рахматини.

- Мен у рўзгордан чиқанимга беш йил бўлган бўлса. У ердага гаплардан хабарин ҳам йўқ...

- Ҳабарим йўқ эмиш, онангиликни борганингизда тоақал укангизга насиҳат қилсангиз бўларди. "Энди ар-коннинг бир уни уларнинг ҳам кўлида ужакон. ўзинги ўйламасанг мени, иккита болални ўйла", - деб тўғри йўлга чақирсангиз сиздан нима кетарди. Андишани оти кўркув, кўйдинглар-ку.

- Ҳеч ким сизни кўрқоқ деяётгани йўқ. Аммо, менинг айбим мими?

Наргизанинг бу саволларига онам эмас мен жавоб қайтардим:

- Шуни яхшилаб кулогингга қуйиб ол. Менинг синглим ўйга кўз ёши қилиб келар экан, сен ҳам бу ерда тинч ўтирамайсан.

Ҳар ҳолда синглимнинг кўз ёшлари таъсиридан-ми ёки онамнинг гаплари юрагимга текканданим Наргизанинг юзига шапалоқ тортиб юбордим. Аммо, у миқ этмасдан кўзида дув-дув ўш билан менга тикилиб турарди.

- Йўқол, кўзимга кўринма, - жаҳл билан бақирдим.

- Мени уйдан ҳайдаб чиқара олмаймиз. Колаверса, иккита болал билан ҳеч қаेरга кетмайман, - жавоб килди у. Унинг гапи баттар жаҳлними чиқарди. Важоҳат билан кўпидан тортиб эшика судраб бордим. Кун совет бўлишига қарамасдан болаларни ҳам кўлига тут-қаздим да, эшики ёлдим.

Орадан бир ҳафта, ўн кунлар ўтгач, катта-кичининг ала-лашу билан синглим ўз ўйига, Наргиза эса бизнисига кайди. Аммо, орада илник ўтладан кўтарилиб, онам энди келинини ўтираса ўлок, турса сўюқ деб жеркӣдиган одат чиқардилар. Тобин йўқ, деб неварапарига қарашдан ҳам бош тортидилар. Наргиза ишдан бушаб, ўйда ўтириди. Лекин, кутилмагандага яна синглимнинг "ташири" барчимизни газаблантириди. Унинг калтак зарбидан кўярган бадани, шитол килгандан кўяётганини кўрсатиб турарди. Бу гал ҳеч қандай гап, сўзиз хотиним болаларни олди-да, онанинги кетди. Бу воқеага ҳам иккি ойдан ошди.

Энди синглим юёб билан яшамаслигини, агарда ўйига мажбурлаб юборсан, ўзини ўлдиришини таракор-такор ўтиради. Ойим, у кишига кўшилиб дадам ҳам кудалар билан айтишиб олдилар. Энди бизнинг ўйда Наргизага жой йўллигини қайта-қайта уқтириди. Менга ҳали онаси ўпмаган қизини олиб беражакларини айтишини ҳам унитишмади. Кечалари уйкум чиб юрагим сикилади. Айниқса, бирбиридан ширин фарзандларимни бағримга босиб қучим келади. Наргизадан ҳам кўнгил узолмайман. Бу ҳолатимни эса ўйдагилар тушунмайди. Колаверса, синглимнинг рўзгори нотинч бўлиб, биз баҳти ҳаёт кечиришимизга ҳам ишонмайман. Ўйлаб-ўйлаб сизларга хат сезяпман. Мен нима қўйлай, бошқалардек баҳти яшашга менинг ҳам ҳаққим борми? Колаверса, сиз менинг ўрнимда бўлганингизда қандай йўл тутган бўлардингиз? Маслаҳатларинингизга жуда мухтоҳман. Тўғри йўлни кўрсатишларинингизга умид билан мактуб йўлловчи МУРОД

Карши шахри

БАХТИМИГИ

КЎЗ ТЕГИ

ёвнинг раҳмами, дея онами-ри чиқиб турганда тиним остановида пай-оим, озаттар тутоқро

ти шу бўлди-нинг ҳам жаҳлла-ўзига оро берган хо-до бўлди. Уни кўриб кетди.

- Хотинпарварлик ҳам эви биланда. Келин эри оғзи бўшини топиб, ўз измига солиб юриди-ку. Қанон қарама, хотинга илтифт. Бугун меҳмондорчилик, эртага янги соғва. Ўзли ҳамма айб сенда. Эрқақдек бўлиб сиё-сат қилиши ҳам билмайсан. Бу ерда сингилбечора жа-рдан кўз ёши қилиб ўтириди-ю, бу киши хотинларини

БАРАКА БИР ДОНАДА

КИЗИМ СЕНГИ
ПИТАМАН
КЕЛИНИМ ЭШИТ...

Үн уч-үн тўрт ўшлардаги наби-ра кизим меҳмон бўлиб келгандан уй ишларига қарамиб ўзларни ҳам сонаси

ларни ҳеч тўкмасдан юваман, бу-вижон!" деди.

- Ҳа баракалла, раҳмат. Гапларимни кулогинга зираш килиб, та-киб олганинг учун раҳмат! Буғод

донини ҳам, нон ушоғини ҳам, мева-чева донасини ҳам увол килиб бўлмайди. Тежаб-тергасанг, биринг иккি бўлди. Рўзгорга ба-рака киради. Муқаддас Куръони каримда: "Енглар, инчинглар, аммо исроиф кимларлар!", - дейилган.

Энди анави гуручларни териб олиб, хуве четроққа ташласанг қушлар териб ейди...

Ҳа, қизларим, келинларим, ота-бобаларимиз: "Барака бир дона-да", - деб бекорга айтишмаган. Баракани ерга туширмайлик, ризқ-рўзимизнинг бир донасини ҳам увол қимайлик. Ана ўндан гуноҳларимиз бироз камайиб, ум-римиз узун бўлади.

С. МАХМУДОВА

БИРНИНГ ҲИСОБИНИ ҚИЙИЙ БЕРАМАН?

ир замонлар бир қишлоқда бир бой яшаган экан. У жуда кўрқоқ экан. Ҳатто ўйлигининг ёлғиз коли-шини ўйлаб ҳам кўрқавераркан. Шунинг учун шундай васити этиди: кимки унинг ўйлигини мозор-

(Кибритурк эртаги)

га кўмилгунга қадар пойлаб чиқса, ўша унинг бу-тун мол-мулкига эгалик қлаҳак.

Куни битиб, бойнинг ажали келиди. Бойнинг кариндош-ургулари ҳам кўрқ экан, ўйликни ёнида турадиган кишини ахтара бошлилтилар. Сўраб-сурштириб, бир йўқсил ўтингини топи-шибди, у рози бўлти. Ўтингининг болта ва ар-

қондан бошиқа ҳеч нарсаси йўқ экан. Унга: "Кечаси билан пойлайсан, эрталаб кўмамиз", - дейишишибди. У ҳам: "Бўлти, жаноза намози килингунгача ўликинг ёнидан жилмайман", - депти.

Ўтингини бойнинг жонсиз танаси ёнда тонги отишини кутиб ўткаркан, ярим тунда малаклар сўрек килишибди. Саломдан сўнгра ўтингинчадан: "Не мол-мулкинг бор", - деб сўрашибди.

- Бир ўрам аркон билан болтамдан бўлак ҳеч нарсам йўқ, - депти.

- Арконни қаेरдан олдинг?

- Болтани қайдан тонгдинг?, - деб кет-ма-кет сўрек килишибди.

Кейин ҳалол-ҳаромдан сўрашибти. Ўтингини эси оғигти.

Тонг ҳам отишиб, ўйликни ҳам кўмий келишибти. Ўтингичга:

- Энди бойнинг бутун мол-мулки сенини, ҳалол-хуш бўлсин! - дейишишибти.

Ўтингин эса уларга кўл силтаб:

- Мен бутун кечаси билан бир эски болта билан бир ўрам арконни ҳисобни беролмадид. Бунча мероснинг ҳисоби-ни қандай бераман? - депти ва кел-ган ерига жўнаб қопти.

Туркчадан Тоҳир КАҲХОР таржимаси

ТАНИШИНГ: Зулфия номидаги Давлат мукофоти номзодлари

Сайёра МУРОДОВА - Жиззах Давлат педагогика институти "Умумий биология" кафедрасининг ёнг ёш, лекин иктидорли муаллималаридан.

- Мен молекуляр биологиянинг долзарб муаммолари бўйича илмий-назарий тадқиқотлар ўтказаяпман. Мақсадим шу соҳа бўйича янгиликлар яратиш. Ватанимиз иктисодини халқаро дараражага кўтариша ўз хиссамни кўшиш, - дейди у.

Изланувчан муаллиманинг илмий кашфиёти шу кунларда "Асаларичилик"ни ривожлантиришада фойдаланилмоқда.

Ойдин АБДУЛЛАЕВА - Муҳтор Ашрафий номидаги Тошкент Давлат консерваториясининг аспиранти.

О.Абдуллаева Республика изтеъоддодли бастакор, мусиқашунос, қатор симфоник в камер мусиқи асарлари муаллифи сифатида танилган. Ойдинхоннинг "Севги ҳақида достон" симфонияси Ўзбекистон миллий симфония оркестрининг репертуарига кирилган. Бу асар республикамизда ўтказиладиган катта анжуманларда ижро этилмоқда. Иsteъоддли ёш бастакор шунгина дэвр "Ўзбекистон телевидениасининг "Сеҳрли оҳанглар" кўрсатуви муаллифи ҳамdir. Ойдинхон иходий изланишлар билан бир қаторда ёшларга назарий фанлардан дарс ҳам беради.

СЕН ҲАМ, СИЗ ҲАМ БИР ОФИЗДАН

Мен туман марказида ўсиб-улғайганинан. Биз ўзимиздан бир ёш каттапарнида, сизлаб сўзлашардик. Аммо, мен четроқ қишлоққа келин бўлиб тушдим. Бу ернинг одатлари ўзгача бўлиб чиқди. Қайнотам ўз оналарини "сен" дер эканлар!

Турмуш ўрготим ва унга укулари ҳам катта бувилари-ю, ўз оналарини шундайдай "сен"лаб сўзлашишарди. (Балким бাঝзиларга бу "оила сири"дек туюлар, аммо бу сир эмас, ҳақиқат). Шундай холатлар кўни-кўши, қариндош-ургуларда ҳам мавжудлиги мени ажаблантирилар ва ҳайрон бўлардим.

Турмушдошим бувилари ва оналарини "сен"лаб, мени "сен"лаб сўзлашарди. Бу холат менга хунук, эриш кўринади. Мен уларга: "Менинг ҳам "сен" деб гапиринг", - дедим ва шундай бўлди ҳам. Лекин, укулари ҳамон рафикаларини "сен"лаб, волидаларини бўлса "сен"лаб сўзлашадилар.

Бундай мумонла улар учун табиийидир.

Аммо, ташкаридан караф, эшитганларга ҳурматсизликка ўхшайди. Ўзбеклар ўзининг ширин сўзи, лутуфу қаломлари билан ахралиб турмайдиларми?! Шундай гўзал оиласлар борки, хатто ёш болаларини ҳам сизлаб сўзлашади. Буларга одамларнинг ҳаваси келади! Ахир сен ҳам, сиз ҳам бир оғиздан-ку! Бизлар бир-бирларимизни сизлашиб, ҳурматлаб муносабатда бўлсан, нур устига аъло нур бўларди... Бизнинг ахлоқ-одобларимиз сўзлашувимиздан бўлиб, фарзандларимиз ҳам биздан ўрнан олишларини унутмаслигимиз даркор!

ГУЛАСАЛ

Фаргона

Оила ва жамият

Маколада келтирилган фактлар, воказалар, маълуматлар учун муаллиф жавобгар хисобланади.

Муаллиф фикри таҳхирият нуктага назарадан фарқ қилиши мумкин.

Кўлёзмалар таҳзил қилинмайди ва муаллифларга қайтарилимайди.

ИНТИЛГАНГА ТОЛЕ ЁР

Зулхумор МАҲМУДХАЙЕВА - Намангандаги муҳандислик иктисодийт институтининг 4-курс талабаси.

- Мақсадим республика миз иктисодиётини ривожлантириш учун ушбу соҳада янгиликлар яратиш. Иктисодиётга доир илмий ишлар билан шуғулланаяпман, - дейди Зулхумор.

Дарҳақиқат "Иктисода математик графилардан фойдаланиш" мавзусидаги иши билан Республика миз олимпиадаларида иккى марта 1-ўринини ғаллади.

Хомашё базаси ва қайта ишлаш корхоналарининг интеграцияси, банкларнинг ўзаро иктисодий муносабатларига доир ёзилган илмий ишлари Намангандаги "Атлас" фирмаси ишлаб чиқаришида кўлланилмоқда.

Доно НИЗОМОВА - Нукус Давлат университети қошидаги академик лицейнинг 2-босқич талабаси.

- Мен ютизим тархишини, аждодларимиз хотириасини жуда қадрлайман. Уни чукур ўрганиш, яна уни тасвирий санъатда акс эттиришини истайман. Бунинг учун ўқуб, изланимдаман, - дейди Донохон.

У тасвирий санъатда аждодларимиз ҳаётини акс эттирилган асарлар яратиш билан бир қаторда тарихий археологик қазималарни ўрганинда ҳам фаол иштирок этмоқда.

Шоҳиста МАҲМАРАҲИМОВА - Сурхондарё вилоятидан. У "Жарқурғон ҳақиқати" газетасида мухабир бўлиб ишлайди. Шеърият ва тасвирий санъатдаги самарали, дилбар изланишлари учун муваффакиятларга эришган. Адабиёт, санъат, маданият, таълим фан йўналишлари бўйича 25 ёшгача бўлган қизлар орасида таъсис этилган.

Кўнгли оппок-ойдин орзулагга йўғрилган ижодкорнинг "Танҳо", "Учловон", "Оқлик-поклик белгиси" каби асарлари унинг она табиатга қанчалик ошонлигини аングлатади.

Шунингдек, "Никоҳлар қандай ўтмоқда", "Сим ортидаги мардлик", "Болани ким нимадан химоя этади?" каби очерк ва ҳақояларда ҳаётимиздаги айрим ютуқ ва камчиликлар кўрсатилган. Шоҳистаҳон ўз асарлари билан республикамиз бўйича ўтказилган кўрик ва танловларда ҳам қатнашиб қатор дипломлар билан тақдирланган. Мана, унинг иходидан бир намуна.

БОЛАЛИК

Ҳаёл дейди: "Юр, олиса кетиб қоламиз! Истассанг юр, болаликка элтиб қўяман!" Ўзимгаку аён, инсон бариб ожиз-имконим йўқ, аммо бир кун етиб оламан. Бираспнига бола бўлай, руҳсат берсанг бас. Узоқларга сени излаб кетай бир нафас. Сен шошмай тур болалигим, гардларини ювум. Ювингирий сени ҳам! Бир қийириб кулгиг! Билсанг эди, қалбим сенсиз ёғизу бўм-бўш, Сенсиз фариб ўтган умр, сенчи-ширин туш...

ВАТАН

Гўзал боғларингни сармаст кезайин, Умримни гулларинг билан безайин, Тупроғингни ўпид, энтиқиб майнин, Мехримин, ишқимни изҳор этайин, Қалбимга илҳомни бўйлатмоқ учун.

Кўксин нишон этган камон бўлойин, Кўзига санчилган пайкон бўлойин, Мағлуб айламоқда имкон бўлойин, Бало-қазоларга қалқон бўлойин, Фанимлардан сени асраромоқ учун.

Сахроингда кўз ёшларим сув бўлсин, Богларингда кўлгуларим гул бўлсин, Қўёшингда иккى чашмим нур бўлсин, Шеърим осмонингда қущдек ҳур бўлсин, Сени дунёимда яшнатмоқ учун.

Нилуфар ЖАББОРОВА

Иштиҳон тумани "Уч қаҳрамон" ширкатлар хўжалиги раиси Дилмурад Хусановга отаси Коракулов Ҳусан отанинг вафоти муносабати билан таъзия билдирамиз.

Бир гурух дўстлари

БОШ МУҲАРИР: ДИЛБАР САЙДОВА

Телефонлар:
Бош муҳарир — 133-28-20
Котибият — 34-86-91

«Шарқ» нашириёт-матбаа концерни босмахонаси.
Манзил: Тошкент, Буюк Турон кўчаси, 41-йй.
Босишга топшириш вақти — 20.35
Босишга топширилди — 21.15

Руҳсора ТЎЛАБО ЕВА

ХОМИЙ

«Матбуот тарқатувчи»
акциядорлик жамияти

ОБУНА ИНДЕКСИ — { яка ба обучнайлар учун 176

ташкилотлар учун 177
Рўйхатга олиш № 33
Буортма Г-116
Формати А-3, хамжи 2 босма тобоб,
Бахси эркин нархда;
Рассом — Н. ХОЛМУРОДОВ.
Навбатчи — М. СОДИКОВ.